

АД СЭРЦА ДА СЭРЦА

НЯХАЙ БУДЗЕ ПАЧУТА МАЛІТВА

Пасля капітальнага рамонту ізноў пачаў працаваць адзін з карпусоў радзімнага аддзялення Мінскай гарадской бальніцы № 7. Падзея, на першы погляд, быццам бы звычайная, калі ўлічыць, што ледзь не кожны дзень у сталіцы Беларусі вырастаюць шыкоўныя адміністрацыйныя, гандлёвыя будынкі, гмахі жылых дамоў.

А тут звонку ніякіх архітэктурных пераўтварэнняў не адбылося. Таму і не выклікала гэта падзея асаблівай увагі ні ў радавых грамадзян Мінска, ні ў адміністрацыйных улад.

А што змянілася ўнутры рэканструяванага корпуса? Чаму наогул патрэбна было праводзіць капітальны рамонт у параўнальна яшчэ прыгодным для функцыянавання медыцынскім будынку? Адкуль узятлі сродкі?..

Гэтыя і іншыя пытанні мы задавалі намесніку галоўнага ўрача бальніцы Эльвіры Бурдавіцкай. Вось што яна расказала.

— І сапраўды, вострай неабходнасці ў рэканструкцыі і капітальным рамонце гэтага корпуса не было: бу-

дынак не вельмі стары. Але нас хвалявала, што тут не было пэўных умоў для парадзі і для медыцынскага персаналу, не хапала абсталявання. Скажам, у адной палатце маглі знаходзіцца па 15 парадзіх. Становішча не зусім нармальнае.

Пасля рэканструкцыі з'явіліся палаты на 1—2 і, як выключэнне, на 3 пацыенткі. Есць спецыяльныя пакоі, дзе маці можа знаходзіцца толькі са сваім немаўляткам, пакоі для пацыентак і іх дзяцей, якія маюць нейкія адхіленні: датэрміновае нараджэнне дзіцяці, цяжкія роды і г. д.

Кабінеты абсталяваны найноўшай апаратурай... І ўсё гэта дзякуючы гуманітарнай дапамозе. У першую чаргу з боку Свята-Алексіеўскага храма-помніка Рускай славы, што знаходзіцца ў Лейпцыгу, і ордэна іанітаў з Германіі. Яны выдзелілі сродкі на рэканструкцыю нашага корпуса і на набыццё неабходнага абсталявання.

[Заканчэнне на 3-й стар.]

НА ЗДЫМКУ: у час асвячэння рэканструяванага корпуса.
Фота В. СТАВЕРА.

Побач з імем Кастуся Каліноўскага ў апошнія гады вучоныя ўсё часцей ставяць імя яго старэйшага брата Віктара. А што мы ведаем пра яго! Амаль што нічога — толькі агульныя звесткі. Ды вось Вячаславу Шалькевічу з Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, вядомаму чытачам «Г. Р.» па шматлікіх публікацыях у нашай газеце і па кніжцы пра Кастуся Каліноўскага, выдадзенай рэдакцыяй на беларускай і англійскай мовах, удалося натрапіць у кнігасховішчах Польшчы на каталог кніг асабістай бібліятэкі Віктара Каліноўскага.

Чытайце ў наступным нумары артыкул В. ШАЛЬКЕВІЧА «Бібліятэка Віктара Каліноўскага».

ВЫСТАЎКА КАРЦІН АМЕРЫКАНСКАЙ БЕЛАРУСІ Г. РУСАК

РАДЗІМА — РАЙ

Доўга чакалі выстаўку Галіны Русак, якая планавалася, але пераносілася некалькі разоў па розных аб'ектыўных прычынах. Урэшце яна адбылася цаной намаганняў Беларускага фонду культуры, таварыства «Радзіма», дырэкцыі Дзяржаўнага мастацкага музея і БНФ «Адраджэнне».

Першым ініцыятарам, прапагандыстам гэтай выстаўкі быў Валянцін Сільвясюк: гады два назад на пасяджэнні аб'яднання маладых мастацтвазнаўцаў «Калегіум», што створаны пры часопісе «Мастацтва Беларусі», зачытаў ліст з Амерыкі, які прыйшоў ад маладога мастацтвазнаўцы-беларуса пачуўшага перадачу пра «Калегіум» па радыё «Бі-бі-сі» і пажадаўшага наладзіць з намі творчы кантакт. Гэта і быў Валянцін Сільвясюк — беларус з Бельгіі, які ў той час навучаўся ў Нью-Йорку. Неўзабаве ён і сам прыехаў на Беларусь і патрапіў на пасяджэнне «Калегіума». Як мы не маглі тады нагаварыцца! Колькі цікавых жыццёвых і прафесійных мастацтвазнаўчых тэм перабралі! Тады Сільвясюк і расказаў пра цікавую мастацкую з Амерыкі, нашу зямлячку, якая хацела б наладзіць у Мінску сваю выстаўку.

І вось вернісаж. Дваццаць жывапісных твораў розных перыядаў (з 1969 года — самы ранні і апошні — «Чарнобыль», напісаны ў 1991 годзе) размясціліся ў адной з

залаў Дзяржаўнага мастацкага музея — самай прэстыжнай галерэі ў рэспубліцы. Народу шмат — не разварнуцца. Гараць чырвоныя дямпачкі тэлекамер, гучаць беларускія народныя песні ў выкананні дзяўчат з «Талакі», прысутнічае мноства журналістаў — яны бяруць інтэрв'ю ў арганізатараў выстаўкі і Валянціна Сільвясюка, што спецыяльна прыехаў на адкрыццё выстаўкі, каб расказаць пра Галіну Русак, яе творчую і грамадскую дзейнасць у асяроддзі беларусаў Амерыкі.

На жаль, сама мастацка не змагла прыехаць на адкрыццё з тае прычыны, што абраная старшынёй камітэта пабудовы бібліятэкі ва ўніверсітэце штата Нью-Джэрсі, і зараз у гэтай справе вельмі адказны перыяд. Але яна мае намер абавязкова прыехаць на чарговы вернісаж сваіх работ, бо плануецца паказаць экспазіцыю па розных гарадах рэспублікі на працягу 1992 года. У бліжэйшы час з місіяй дапамогі ахвярам Чарнобыля і іншымі дабрачыннымі справамі на Беларусь прыязджае яе муж Васіль Русак — вядомы грамадскі і праваславаўны дзеяч.

Выстаўка спадарыні Галіны Русак вельмі ўразіла, хаця я, здаецца, добра ведала яе творчасць па многіх слайдах, рэпрадукцыях, што паказваў Валянцін Сільвясюк, і багата ілюстраванаму каталогу, выдадзенаму ў Амерыцы ў 1989 годзе. Уразілі пра-

порцы твораў — побач з імі адчуваеш сябе гарманічнай часцінкай гэтага Свету — Свету яе творчасці, мадэляванага з жыцця. Карціны па памерах не малыя і не вялікія, а якраз такія, якія здатныя набліжана да рэальнай выявы і канкрэтную натуру, і суразмерны ёй абстрагаваны вобраз, пры гэтым без прэтэнзій на ўскладнёную філасофію, але з паглыбленай пранікнёнасцю, развагамі і грунтоўнасцю ведаў пра тое, пра што гаворыцца ў творы.

Другое, што звярнула на сябе ўвагу, — выразная разнапланавасць прадстаўленых твораў, у якой ясна праглядаюцца тры выяўленчыя стылі. Сама Галіна Русак пацвердзіла гэтае ўражанне ў лісце, што суправаджаў дакументы да выстаўкі, падзяліўшы экспазіцыю на наступныя групы карцін: імпрэсіяністычныя, раслінныя і стылізаваныя як бы пад раслінна-арнаментальныя тканіны.

Карціны першай групы, стварэнне якіх прыпадае на 60-я гады, прывабліваюць тонкай каларыстыкай, паэтычнай напоўненасцю, вызначальнымі жывапіснымі якасцямі твораў. Яны выклікаюць уражанне непасрэднай прывязанасці да натуры, у той час калі паказаныя на выстаўцы творы іншых кіраўнікоў — абстрагаваныя ад канкрэтыкі выяўленчыя фантазіі.

[Заканчэнне на 7-й стар.]

НА ЗДЫМКУ: Галіна РУСАК. «Чарнобыль». 1991 год; «Парогі». 1988 год.

НАРАДА СНД

Чарговая, пятая, нарада кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў краін — членаў СНД, якая адбылася ў Мінску ў сярэдзіне лютага, выклікала станоўчыя эмоцыі, бадай, толькі ў Станіслава Шушкевіча, старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. У большасці ж лідэраў у ацэнцы сустрэчы пераважае пачуццё стрыманага аптымізму: можа некалькі захваецца Садружнасць. Падпісана рэкордная колькасць дакументаў — аж 20. Але толькі 8 з 11 членаў СНД выказаліся за адзіны ўзброены сілы.

А Запад усё ламае галаву: што ж такое СНД? Ясна адно — гэта не краіна, не ўрад і не адзіны ваенны блок.
НА ЗДЫМКУ: Старшыня

Савета Міністраў РБ сці Б. ЕЛЬЦЫН адказвае на пытанні журналістаў аб выніках сустрэчы ў Мінску.

НОВЫ МУЗЕЙ

«ПОКЛІЧ»

У Мінску, у Траецкім прадмесці, пачаў сваю работу Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры.

На адкрытай тут выстаўцы «Покліч» прадстаўлены матэрыялы аб першай сусветнай вайне, Лютаўскай і Кастрычніцкай рэвалюцыях, утварэнні БНР і БССР, узнікненні літаратурных аб'яднанняў «Маладняк», «Узвышша», «Польмя», Бел АПП, развіцці драматургіі і акадэмічнай крытыкі літаратуры Заходняй Беларусі. Многія з гэтых матэрыялаў яшчэ нядаўна былі забаронены, і толькі сёння музей мае магчымасць даволі аб'ектыўна пазнаёміць вас з літаратурнай сітуацыяй, што ўзнікла ў нашай рэспубліцы ў неспакойныя часы паміж першай і другой сусветнымі войнамі.

КРЫМІНАЛЬНАЯ ХРОНІКА

МІЛІЦЫІ РАБОТЫ УДОСТАЛЬ

Як паведаміў міністр унутраных спраў Беларусі Уладзімір Ягораў, рост злачыннасці ў 1991 годзе скараціўся на 6 працэнтаў. Асабліва важна, што скарацілася група цяжкіх злачынстваў — забойстваў, разбояў, згвалтаванняў. Летась раскрыта 74,8 працэнта ўсіх учыненняў у рэспубліцы злачынстваў. Але, як прызнаў міністр, за астатнімі 25,2 працэнта — тысячы злачынстваў, а значыць, міліцыі яшчэ няма часу радавацца.

Яксна мяняецца характар эканамічнай злачыннасці. Дзейнасць ценявікоў, якія знайшлі сабе прытулак пад шыльдамі біржаў, камерцыйных і іншых структур, што нараджаюцца ледзь не кожны дзень, прымае пагрозлівыя маштабы.

АВІАЛІНІ

ІЗРАІЛЬ ТАК БЛІЗКА

Усяго 3 гадзіны і 20 мінут спатрэбіцца цяпер тым, хто ад'язджае з Беларусі ў Ізраіль, калі яны скарыстаюць паслугі авіяслужбы. 18 лютага ў сталіцы рэспублікі адкрыўся новы авіярэйс Мінск — Тэль-Авіў, які адразу ўзяў на сябе клопат аб перамяшчэнні каля 100 пасажыраў. Бясplatныя білеты будучым жыхарам Ізраіля прадставіла сусветнае юрэйскае агенцтва «Сохнут». Як паведаміў карэспандэнту БЕЛТА яго пастаянны прадстаўнік у рэспубліцы пан Доў Шарфштэйн, паміж Беларуссю і Ізраілем штомесяц плануецца два прамыя авіярэйсы. Пры неабходнасці іх колькасць будзе павялічана.

МІЖНАРОДНЫЯ ВЫСТАУКІ

У выставачным комплексе «Мінск-экспа» працавала міжнародная выстаўка «Салон прыгажосці-92». Сярод яе ўдзельнікаў — шэраг буйных замежных фірм, якія вырабляюць касметычныя і парфумерныя тавары, у тым ліку буйнейшы канцэрн Еўропы «Хенкель». За час работы выстаўкі былі заключаны здзелкі на пастаўку ў Рэспубліку Беларусь касметычных тавараў і медыкаментаў.
НА ЗДЫМКУ: прадстаўнік фірмы «Хенкель» Удо ФАЙН знаёміць наведвальнікаў з вырабамі фірмы.

ВЕРНУТЫЯ ІМЁНЫ

100-годдзе КСЯНДЗА А. СТАНКЕВІЧА

У касцёле Святой Тройцы на Залатой Горцы ў Мінску ўшаноўвалася 100-годдзе з дня нараджэння ксяндза Адама Станкевіча. Пра жыццё і дзейнасць яго як сваяцэнніка расказаў прысутным пробашч касцёла ксёндз Міхал Гісторык Анатоль Сідарэвіч спыніўся на іншым аспекце — дзейнасці А. Станкевіча як лідэра Беларускай хрысціянска-дэмакратычнай злучнасці. Літаратура знаўца Аляксей Бяляцкі прадставіў перавыдадзеную Беларускай каталіцкай грамадой кнігу А. Станкевіча «Беларуская мова ў святыхнях».

ПРАГНОЗЫ

ПРЫВІД КРАХУ

Эканоміка Беларусі на працягу квартала можа поўнасьцю разбурыцца — такі прагноз вынікаў прынятага ў рэспубліцы пакета законаў аб падаткаабкладанні далі вучоныя Інстытута эканомікі Акадэміі навук РБ і некаторыя прадстаўнікі дзелавых колаў. Прадпрыемальнікі сталі менш прапанавуваць тавараў і паслуг для насельніцтва. Сярод прычын — прыкметнае зніжэнне колькасці кааператываў, якія выпускаюць спажывецкія тавары, дзейнічаюць у сферы грамадскага харчавання і бытавога абслугоўвання, а таксама непамерны рост цен на матэрыяльна-тэхнічныя рэсурсы.

Многія цяпер разглядаюць Беларусь як зону неспрыяльную для прадпрыемальніцтва, і актыўна вывозяць не толькі тавары, але і капіталы. Гэтак, на думку інстытуцкай групы экспертаў, садзейнічае і даволі высокая ступень карупцыйна-ванасці мясцовых і іншых органаў улады.

НЕ ДАПУСЦІЦЬ РАСКОЛУ НАЦЫІ

АДКРЫТЫ ЛІСТ ДЭПУТАТАМ ПІНСКАГА ГАРСАВЕТА

Як мы ўжо паведамылі («Голас Радзімы» № 6 ад 6 лютага г. г.), у Брэсце намагаюцца стварыць Заходне-Палескую партыю, якая ставіць на мэце аўтаномію т. зв. Заходне-Палескага краю, а культурная суполка «Полісся» патрабуе статусу дзяржаўнай мовы для палескага дыялекту. Гэтая з'ява — адбітак сепаратысцкіх памкненняў, і яна не можа не трывожыць беларусаў. Ніжэй мы друкуем Адкрыты ліст Ніла ГІЛЕВІЧА.

Паведамаў дэпутат! Колькі гадоў незад група асоб, уладжэнцаў Беларускага паўднёва-заходняга Палесся, распачала, дый вельмі апантана, вясці сродд насельніцтва рэспублікі работу, канчаткова мэта якой — раскол адзінай беларускай нацыі, расчляненне адзінай цэласнай тэрыторыі Беларускай Дзяржавы. Задума гэта настолькі безадказная, што проста жахліва ўявіць, да чаго яна можа прывесці, калі вар'яцкую — іначай не назавеш — дзейнасць па яе ажыццяўленню сёння не спыніць разумнай воляй грамадскасці.

Спасаб, які выбралі для дасягнення мэты гэтыя безадказныя, не ў меру амбіцыйныя і эгацэнтрычныя асобы, — абвясціць заходне-палескага дыялекту асобнай славянскай мовай, а жыхароў гэтага рэгіёна — асобным народам, пры гэтым нічога разумнейшага не прыдумалі, як назваць жыхароў паўднёва-заходняга Палесся яцвягамі, а іх мову — яцвяжскай. (Да ведама недасведчаных: яцвягі — даўно адмерлае племя неславянскага паходжання, родныя браты прусаў, жамойцаў і іншых прыбалтыйскіх плямёнаў). Я не маю зарэз магчымасці аргументаваць, наколькі беспадстаўны гэтыя іхнія сцвярджанні, і таму прашу вас звярнуцца ў Акадэмію навук Беларусі — у Інстытут гісторыі і Інстытут мовазнаўства за афіцыйнымі даведкамі, — а пакуль не прымаць пытанне, пастаўленае аб'яднаннем «Полісся», да разгляду на сесіі. За ўсёй шуміхай наконт асобнага этнасу і асобнай мовы стаяць палітычныя мэты, вельмі небяспечныя для нацыянальнай згоды і міру, і тояцца пэўныя, варожыя нашаму адзінаму беларускаму народу, сілы. Тое, што не ўдалося гэтым сілам здзейсніць раней, яшчэ даўно, іх пераемнікі наважыліся зрабіць цяпер, — разарваць нашу пакутніцу Беларусь на часткі. На вялікі жаль, многія грамадзяне не разумеюць сапраўдных вытокаў гэтых небяспечных задум і намаганняў. Вядома ж, трэба захоўваць этнічна-культурныя і моўныя асаблівасці жыхароў Палесся, мясцовыя традыцыі, звычай, фальклор, народныя промыслы і г. д., але — без замаха на нацыянальна-тэрытарыяльнае адзінства і цэласнасць Беларусі.

Ні ў якім разе нельга дапусціць развіцця падзей у тым напрамку, дзе нас усіх можа чакаць не толькі вялікая смута, але і вялікая трагедыя, бяда і гора. Нядобрыя людзі ўводзяць у зман жыхароў Пінска і іншых гарадоў Палесся, спыраюцца выкарыстаць сітуацыю, калі аслаблена воля Дзяржавы і можна тварыць, што хочаш, — у той ліку і разбураць гістарычна замацаванае — за доўгія стагоддзі — адзінства беларускага народа і Беларусі.

Не дапусціце гэтага, шануюныя дэпутаты! Ніл ГІЛЕВІЧ, старшыня Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны, народны пэст Беларусі, прафесар.

КАЛЯНДАР

ДВАНАЦЦАЦЬ КНЯЗЁЎ

З дванаццаці князямі Вялікага княства Літоўскага пазнаёмяцца тыя, хто набудзе каларовы плакат-каляндар на 1992 год, які выпусціла народнае прадпрыемства «Альберцін» са Слонімска.

Пад выявамі князёў — гады іхняй дзейнасці, а ў сярэдзіне плаката размешчана карта Вялікага княства Літоўскага XIII—XV стагоддзяў. На плакате ёсць нацыянальны герб «Пагоня», бела-чырво-белая стужка і календар на 12 месяцаў.

«Лічу, што ў краіне ідзе старанная, усебаковая, добра плануемая падрыхтоўка контррэвалюцый, падрыхтоўка арганізаванага выступлення супраць дэмакратыі.

Дзве галоўныя сілы рыхтуюць удар. З аднаго боку, гэта камуністычныя фундаменталісты, горшая частка былой КПСС. Тыя, хто перафарбаваліся ці нават не перафарбаваліся, калі ўзяць РКРП і карыкатурны «кабінет» з Сяргеевым і Макашовым, які прапаноўваюць людзі рэваншу. Другая сіла — рускі фашызм, пра небяспеку якога я гаварыў яшчэ на лютыскім пленуме ЦК КПСС 1990 года. Гэта сіла не камуністычнага толку, у яе свае лозунгі, мэты і планы. Але ёсць логіка падзей. Тым і другім трэба зваліць дэмакратыю, што нараджаецца, і яны змыкаюцца. Контррэвалюцыйны рэкруце не народ, а люмпенаў, маргінальных людзей, дэкласаваныя элементы з усіх слаёў грамадства. Але вось што небяспечна: гэтыя людзі, вельмі многія з іх, падфарбаваліся пад дэмакратыю. Яны сядзяць і на Старой плошчы, і ў «Белым доме», і ў Крамлі.

Могуць спытаць: навошта гэта дэмакратам, няхай нават тым, якія перафарбаваліся, — яны ж ужо ўсе сілі ў новыя крэслы? Ды па той прычыне, па якой была патрэба і мова гэкачэпістам. Навошта яна Кручкову, Янаеву, Язаву? Ці Паўлаву? Не думаў жа ён стаць двойчы прэ'мерам? Яны баяліся, што дэмакратыя, умацаваўшыся, не пакіне месца для такіх, як яны. Вось і цяперашнія лжэдэмакраты разумеюць, што калі рэформы пойдучь наперад, то ім у апарате ўлады рабіць не будзе чаго. Яны выдатныя палітыкі і стараюцца саломкі падсцяляць своечасова».

Акадэмік Станіслаў ШАТАЛІН.

Не трэба запрашаць заездных артыстаў на вечары, якія праводзяцца ў Вышэйшым прафесійным вучылішчы электронікі Мінска. Багатая на таленты і сама гэтая навучальная ўстанова. У самадзейных калектывах ахвотна ўдзельнічаюць і навучэнцы, і настаўнікі. Іх выступленні, асабліва на тэмы жыцця вучылішча, карыстаюцца нязменным поспехам.

НА ЗДЫМКАХ: мініяцюру выконваюць майстар вытворчага навучання Аляксандр ШАНТРУКОЎ і выкладчык гісторыі Алена СТРЭЛЬЧАНКА; на сцэне — група, якую ўзначальвае выкладчык інфарматыкі Аляксандр ЛЬВОВІЧ.

Фота А. ТАЛОЧКІ.

РАДЗІМА — РАЙ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Наступны этап творчасці мастацкі, звязаны з ралінымі сюжэтамі, прыпадае на 70-я гады і вызначае другую групу твораў. Першая асацыяцыя, якая ўзнікае паводле гэтых карцін — індзейскі фальклор. Адсюль экзатычныя для беларускага вока фарбавыя спалучэнні: чорны, зялёны, чырвоны... Нават кветкі беларускай прыроды — рамонкі, валожкі, дзюмхаўцы і іншыя — набываюць экзальтаваную для нашага ўспрымання форму, падкрэсленую кантрастнасцю непасрэдных для кожнай выявы каляровых спалучэнняў: белы на ярка-сінім фоне, чорны на чырвоным. Таму, хаця і сюжэтамі, і назовамі («Ой, ты, Нёман рака», «Сонцаварот — Купалле», «Кветка папараці» і інш.) карціны спадарыня Галіны Рускай перыяду і набліжаюцца да беларушчыны, выяўленчыя іх адметнасці пранізаны кодам зусім іншага нацыянальнага паходжання. І ў той жа час нельга не адзначыць, што пластыка малюнка ў гэтай серыі карцін у пераважнасці сутучная беларускаму характару — мяккая, лрычная, плавучая. Гэтая якасць твораў Рускай падкупляе, асабліва прыцягвае. У мастацкіх тут з'яўляецца цяга да арнаментальнай кодаваці і рэфрэнасці сюжэтаў, якая выразна акрэсліваецца і становіцца вызначальнай на наступным этапе творчасці.

Новы этап пачынаецца ў канцы 70-х гадоў і працягваецца з некаторымі варыяцыямі па сённяшні дзень. Яго можна назваць кардынальна новым у параўнанні з тым, што да гэтага часу малявала мастацка. Навізна ў абсалютным адмаўленні ад апавадальнай сюжэтнасці карцін і пераходзе да лакалічнага арнаменту, што асацыюецца па форме з акантаваным у берагі вяршаваным літаратурным творам. Колеры фарбаў становяцца спакойнымі, набліжанымі адзін да аднаго, — яны ўжо не працуюць на кантраст паміж сабою, а толькі на гарманічнае ўзаемадапаўненне ў канцэптуальна-апавадальнай пазіцыі аўтара. Мастацка набліжаецца да самой сутнасці беларускага мастацтва — знешняй лакалічнасці, сціпласці формы і ўнутранай напоўненасці, дынамікі і энергіі. На гэтым шляху відавочна глыбокае спасціжэнне Галінай Рускай каранёў беларускай культуры, лепшых узораў яе выяўленчай класікі, народнага мастацтва. У гэтай сувязі бачыцца невыпадковым за-

хапленне мастацкі шэдэўрамі дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва XVIII стагоддзя — сласкімі паясамі. Вывучэнне іх мастацкіх каштоўнасцей дае магчымасць паглыбіцца ў таямніцы гармоніі, створанай спалучэннем спрадвечных пакалённяў культуры беларускага народа, выяўленых у фарміраванні традыцый арнаментальнага мастацтва, адэкватнымі ўяўленням сучаснага чалавека, дызайнерскімі метадамі яго інтэрпрэтацыі на ўзроўні эстэтычных поглядаў грамадства XVIII стагоддзя. Цэлы шэраг твораў Галіны Рускай — таму пацвярджэнне: «Васілёк», «Малачай», «Мальва», «Журавіна», «Дубовае лісце», «Падаючыя сняжынкы» і іншыя.

За аснову ў сваёй творчасці апошніх дзесяці год спадарыня Галіна Рускай узяла выяўленчы прынцып сласкага пояса — спалучэнне геаметрычнага арнаменту з раслінным. Болей таго, яна дапаўняе гэтую лінію ўвадзеннем сімвалаў жывельнага свету, міфалагічных вобразаў. Падставамі для гэтага, мабыць, паслужыла паглыбленне аўтаркі ў вывучэнне архаікі старажытных беларускіх арнаметаў, дзе вялікае месца належала жанчыне-маці — Берагіні і іншым язычніцкім багам. Гэтыя пошукі працягваюцца ў карцінах «Пагоня», «Лесавікі», «Берагіня», «Зубры ў Бела-вежы» і інш. Праз лінію і колер, лёгка задаўшы тэму для роздуму, праз лаканічную сімволіку выяў раслін і жывёл мастацка падае складаную сімфонію чалавечых пачуццяў, думак, разважанняў, асветленую непашунай прыгажосцю спрадвечнай эстэтыкі беларускай культуры.

Адна з любімых тэм у творчасці Рускай — палёт буслоў. Яна вар'іруецца, паглыбляецца, па-рознаму стылістычна інтэрпрэтуецца. Але заўжды гэта палёт. Бусел — пазытыўны сімвал тугі па Радзіме, малай сэрцу Беларусі. Ляцяць птушкі з выраю на Беларусь — у радзімы край. Радзіма — Рай, як бы ні было цёпла і сытна на поўдні. На працягу дзесяткаў год Галіна Рускай была адарвана ад Бацькаўшчыны, ад яе крыніц і пудадзейнага паветра. І вось яе творы, якія сканцэнтравалі ў сабе глыбіню любові і адданасці любай старонцы, роднаму народу, як твая буслы, вярнуліся на Радзіму часцінкай сэрца сумленнага чалавека, таленавітай мастацкі. Творы спадарыні Галіны ўбачаць тысячы беларусаў — яе суайчынікаў — і набліжацца да заповітай таямніцы душы.

Тацяна ГАРАНСКАЯ.

ПА ЭТ ЛЕГЕНДАРНАГА ЛЁСУ

За плячыма ў Алеся Сучка легендарнае жыццё. Нарадзіўся ён у 1916 годзе ў Сібір-скай губерні ў сям'і беларусаў-бежанцаў. Пасля раліўнай смерці бацькі, Навума Дабрыяна, маці вярнулася з трыма маленькімі дзецьмі на радзіму, у вёску Какошчычы на Слоні-шчыне. Там будучы пэст закон-ны ў дзяцінстве польскай шко-лы там далучыўся да вызва-ленчага руху. У 1934 годзе яго ўпершыню арыштавалі за тое, што арганізаваў дэманстрацыю мясцовых вучняў, якія патра-бавалі адчыніць школу на род-най мове. Неўзабаве арышта-ваны зноў, А. Сучок на гэты раз прыгавораны да чатырох гадоў турмы (тэрмін адбываў у Беластоку). А вясной 1939 года быў адпраўлены ў вядомы ла-гер Каргуз-Бяроз, адкуль яго вызвалілі ў верасні таго ж года.

Затым была праца ў слонімскай раённай газеце, удзел у анты-фашысцкім руху і партызанскай барацьбе. Пасля вайны загадаў сельскім Домам куль-туры, старшынстваваў у сель-савеце. А з 1963 да 1978 сціп-ла працаваў у стрэлачнікам на станцыі Азярніца. Калі ж вы-давалася свабодная хвіліна, пісаў вершы. Пазытыўна творчасць Алеся Сучок (псеўданім Пятра Даб-рыяна) пачаў яшчэ да вайны. Першы верш ён напісаў... алю-мініевай лыжкай на сцяне сло-німскай турмы. Потым друка-ваўся ў віленскім часопісе «Шлях моладзі», слонімскай раённай і гродзенскай аблас-ной газетам, зборніку «Сцягі і паходні». Раннім вершам А. Суч-ка ўласцівы пафас вызваленчай барацьбы. Потым аддаваў пера-вагу пейзажнай лірыцы. У

Апошні час у яго пэзіі ўзма-ніліся грамадзянскія матывы. Прапануем увазе чытачоў «Голасу Радзімы» некалькі вер-шаў пэста-эмагара.

Аляксей ПЯТКЕВІЧ.

А. СУЧОК

ЛЕТНЯЯ ПЕСНЯ

Схіліліся вербы над быстраю рэчкай,
Што ў цёмную далеч няспына бжыць,
А бераг бляе расцвіўшаю грэчкай
І далеч ў сінечы спякотнай дрыжыць.

Я пах удыхаю грачанага поля,
Што хвалямі ветрык да рэчкі нясе,
І, здаецца, нічога не трэба мне болей —
Адно растварыцца ў гэтай красе.

Жаўрук заліваецца песняй цудоўнай,

ДЛЯ НАШАЙ БЕЛАРУСІ

Не падай духам, хоць жыццё
Цябе выводзіць з раўнавагі,
Такое ў нас цяпер быццё,
Што патрабуе сіл, адвагі.

Трымай заўсёды вышыню!

МАЯ МОВА

Мая мова такая, як усе,
На другую яе не змяню,
Яна радасць мне ў душу нясе,
І за гэта яе паважаю.

А яе ў нас хацелі адняць,
Прымусалі, каб мы адракліся,
Каб пакінулі песні пяць,
Што нам ўсім ад дзядоў засталіся.

Ні цару і ні польскім панам

І будзь нязломным у паходзе
За гонар наш і чымсціню,
Якая век жыве ў народзе.

За сваю мову стой гарой!
Каб адрадзіць яе нанова,
Каб увайшла яна ў строй
І стала век дзяржаўнай мовай.

Усё, што бачыш, чым жывеш,

Здабыў народ ў цяжкім змаганні,
І ты ўсё гэта беражэш —
Пакуль жыве ў грудзях дыханне.

Пакуль пульсую ў жылах кроў,
Пакуль спяваю і смяюся,
Адам ўсю працу і любоў
Для роднай нашай Беларусі.

Не падуладна скарыць яе стала,
Мы вучылі яе па начам —
Пры лучыне, што цямьяна палала.

Праз пакуты і цяжкі прыгон
Ты прайшла з намі, родная мова...
Вось за гэта прымі мой паклон,
Што квітнееш ты сёння нанова.

Мы ўздыхаем цябе ў вышыню
На сцягі, што агнём палымнеюць.
Шлях дарогу даем ў шырыню
І кветкамі ўсцілаем з асёлі.

МЫ ДАЧАКАЛІСЯ ВЯСНЫ

Прывітаю Я. Коласу

Магутны, звонкі голас твой
Ляцеў да нас праз дрот кардону.
І ўзімаў на цяжкі бой
Супроць паноў і іх закону.

Ён сілу ў сэрца нам ўліваў,
Каб смела мы ішлі ў змаганні,
І кожны верш нам прыбаўляў
І вытрымкі, і гартаванні.

Нас не палохаў панскі суд,
Ні вісельні, ні катаванні,
Мы верылі нязломна ў чуд,
Што Беларусь будзе ў з'яднанні.

І нашы мары, нашы сны
Збыліся ўрэшце, сталі явай,
Мы дачакаліся вясны,
Як Беларусь стала дзяржавай!

ЛІСТКІ З КАЛЯНДАРА

3 лютага, панядзелак

**ГРОДЗЕНСКИ
КАСЦЁЛ
І КЛЯШТАР
БРЫГІТАК**

Яскравым прыкладам архітэктуры ранняга барока з'яўляецца Гродзенскі брыгіцкі касцёл і кляштар, узведзены ў першай палове XVII стагоддзя (1642 год). Комплекс складаецца з мураванага касцёла і жылых карпусоў, што ўтвараюць квадратны ўнутраны двор. Высокая мураваная сцяна з васьміграннымі вежамі па вуглах і дзвяма прыгожымі брамамі акаляюць архітэктурны ансамбль, вынесены на перакрыжаванне дзвюх цэнтральных вуліц.

Касцёл уяўляе сабою аднанефны двухвежавы храм з паўцыркульнай апсідай. Ордэнская пластыка: пілястры, плоскія нішы, шматпрафіляваныя гзімсы аздабляюць галоўны фасад. Найбольшую цікавасць уяўляе дэкор фрыза, выкананага ў тэхніцы сграфіта (раслінны арнамент у спалучэнні з міфалагічнымі істотамі). Дзвух'ярусны франтон аздаблены валютамі — элементамі архітэктурнага дэкару ў выглядзе спіралепадобнага завітка з кружочкам-вочкам пасярэдзіне. Гэтая архітэктурная форма вельмі характэрная для архітэктуры Беларусі часоў барока. Форму валюты ў гэты час набылі кансолі карнізаў, аздабленні дзвярэй, акон і парталаў.

Другая адметная рыса брыгіцкага касцёла —

гэта высокамастацкія каменныя парталы, упрыгожаныя міфалагічнымі выявамі і раслінным арнаментам. На іх таксама ёсць дата будаўніцтва ансамбля.

Алег ТРУСАУ.

5 лютага, серада

**КОРАТКА
АБ МЯСТЭЧКАХ**

Значную ролю ў гаспадарчым жыцці Беларусі ў XVIII — пачатку XX стагоддзяў адыгрывалі мястэчкі (цяпер гарадскія пасёлкі). Мяс-тэчка (узнікла ад слова «месца» — горад) — населены пункт з некаторымі прыкметамі горада, колькасцю жыхароў ад некалькіх соцень да 7 і болей тысяч чалавек. На жаль, гэта назва не захавалася ў сучасным адміністрацыйным дзяленні Беларусі. У 1897 годзе ў Беларусі было 464 мястэчкі з насельніцтвам 679 тысяч чалавек, у Магілёўскай губерні — 72 мястэчкі з 143 тысячамі чалавек.

У мястэчках звычайна знаходзіліся цэнтры воласці. Мяс-тэчкі часцей за ўсё з'яўляліся ўласнасцю багатых памешчыкаў. Насельніцтва ў асноўным займалася земляробствам. У многіх мястэчках былі паравыя млыны, крупадзёрныя заводы, гарбарныя майстэрні, іншыя буйныя і дробныя прадпрыемствы. У мястэчку Шклоў, напрыклад, была адкрыта кардонная фабрыка, на якой выраблялі белы і буры кардон, гадавая вытворчасць даходзіла да 180 тысяч рублёў (па тым часе немалая). У мястэчку Дуброўна дзейнічала акцыянернае таварыства, якое аб'яднала ткацкія прадпрыемствы.

У мястэчках Беларусі меліся лаўкі, магазіны, школы, збіраліся кірмашы. Буйныя — мелі пошту, медпункты. Кірмашы праводзіліся ў мястэчках Жлобін Рагачоўскага павета (Пакроўскі), Хаславічы Аршанскага павета (Успенскі), Любавічы Аршанскага павета (Крэшчэнскі).

Шмат якія мястэчкі Магілёўскай губерні сталі на буйных рэках Сож (Ветка, Крычаў) і Днепр (Дуброўна, Жлобін, Шклоў), мелі прыстані; мястэчкі Талочын, Чырвонае, Жлобін і іншыя сталі на перасячэнні чыгунак.

Рост сельскай гаспадаркі, развіццё гандлю, пашырэнне эканамічных сувязей садзейнічалі перарастанню мястэчак пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі ў гарады: Жлобін, Крычаў, Касцюковічы, Дуброўна, Шклоў, Слаўгарад і іншыя (36 гарадоў) і пасёлкі (110 у 70-х гадах). Мяс-тэчкі, у якіх пераважае большасць насельніцтва займалася сельскай гаспадаркай, пачалі называць вёскамі.

В. КРАУЦОВА.

7 лютага, пятніца

430 гадоў назад (1562) М. Кавячыцкі і Л. Крышкоўскі пад кіраўніцтвам С. Буднага заснавалі Нясвіжскую друкарню — першую ў межах сучаснай тэрыторыі Беларусі друкарню, якая карысталася кірылаўскімі шрыфтамі і выдала творы С. Буднага «Катэхізіс» (першая на Беларусі кніга на беларускай мове) і «Пра апраўданне грэшнага чалавека перад богам».

СПОРТ

**У ЧЫЙ ГОНАР
ПРАГУЧЫЦЬ НОВЫ ГІМН?**

Скажыце, што агульнага між паэтам, кампазітарам і спартсменам? Правільна, іх усіх час ад часу наведвае натхненне. Ну а якімі ніжамі звязаны, напрыклад, такія паняцці: Беларусь, паэт, кампазітар, спартсмен, Іспанія? Вядома ж, алімпійскім! Справа ў тым, што цяпер у Беларусі людзі, якія пішуць вершы і ствараюць музыку, заняты адной вельмі важнай справай — яны працуюць над новым гімнам суверэннай дзяржавы. І хутчэй за ўсё, упершыню ён прагучыць у гонар канкрэтнага чалавека на летніх Алімпійскіх гульнях у Барселоне. Таму што Міжнародны алімпійскі камітэт прыняў рашэнне, што ў Іспаніі ў гонар пераможцаў у асобных відах спартыўнага ў рэспублік былога СССР будзе паднімацца флаг гэтай краіны і гучаць яе гімн.

А ці ёсць прэтэндэнты на такі высокі гонар у нас? Ці зможа Беларусь без «бацькоўскай» рукі Масквы годна прадстаўляць сябе на буйнейшых спартыўных арэнах свету? На гэтыя пытанні можна сказаць упэўнена: «Так!»

Пачнём з «каралеўскага» віду — лёгкай атлетыкі. Прайшоўшы ў 1991 годзе ў Токію чэмпіянат свету яшчэ раз пацвердзіў высокі клас беларускіх атлетаў. Бо Беларусь па агульнай колькасці заваяваных медалёў заняла шостае месца, пакінуўшы заду такіх грандаў, як Італія, Францыя, Японія, КНР. А калі ўзяць залатыя ўзнагароды (3 медалі), то наперадзе аказаліся толькі «звышдзяржавы» ЗША, Германія і... СССР (праўда, разам з намі). Так што ў Барселоне першыя ноты новага гімна могуць пачуць двухразова чэмпіёнка свету Таццяна Лядоўская (бег з бар'ерамі), чэмпіёны свету Ігар Лапшын (трайны скачок), Ігар Астапковіч (ніданне молата).

Беларусь — імя жаночае. І, вядома, хочацца, каб у Іспаніі дэбют новага беларускага гімна быў у гонар жанчыны. На гэтую ролю поўнаасцю падыходзіць гамяльчанка, трохразовая чэмпіёнка Еўропы па плаванню Алена Рудкоўская. Летась яе выступленні ў басейнах свету зрабілі сапраўдную сенсацыю.

Вядома ж, марыць чарговы раз узыйці на алімпійскі п'едэстал пасталеўшая, але заўсёды спакойная гімнастка Святлана Багінская. Не сказала свайго апошняга слова чэмпіёнка Еўропы пяціборка Жанна Далгачова.

Ну, а раптам здарыцца так, што жанчыны падвядуць? Значыць, гімн так і не прагучыць? Нічога падобнага!

Сваё слова абавязкова скажыць мужчыны. Думаецца, што самым важкім яно будзе ў прадстаўнікоў грэка-рымскай барацьбы чэмпіёнаў свету Вугара Аруджава і Сяргея

Смаля. Іх цалкам могуць падстрахаваць чэмпіёны свету пяціборца Аляксандр Барысенка, гімнаст Віталій Шэрба, скараход Аляксандр Паташоў, мацнейшыя на сёння людзі планеты, цяжкаатлеты Леанід Тараненка і Леанід Курловіч.

Дарэчы, у суперцяжкавагавіка, рэкардсмена свету Леаніда Тараненкі нарадзілася цікавая ідэя. Многія, вядома ж, знаёмы з творамі англійскага фантаста Герберта Уэлса. Гэта ён аднойчы сказаў, што чалавек ніколі не падніме над галоўю 600 фунтаў. Дык вось чэмпіён свету прапаноўвае правесці ў Мінску, а калі хто-небудзь праявіць ініцыятыву, то і ў другім горадзе, спартыўна-шоу з удзелам усіх мацнейшых людзей свету пад назвай «600 фунтаў» і паспрабаваць абвергнуць выказванне вялікага фантаста. Дарэчы, рэдакцыя газеты «Фізікультурнік Беларусі» ўжо пачала арганізацыйную работу. Але патрэбны спонсары-сузаснавальнікі гэтага турніру, даходы ад тэлетрансляцыі яго і рэкламы на ім, павінны пакрыць усе расходы. Усе, хто зацікаўлены прапанаваць свае паслугі, могуць звяртацца на адрас: Рэспубліка Беларусь, 220600, г. Мінск, вул. Кірава, 8, коўпес 2, рэдакцыя газеты «Фізікультурнік Беларусі». Тэлефон 27-61-60. Факс 8-0172276184.

Але вернемся да летніх Алімпійскіх гульняў. Без усякага сумнення, Барселона, а таксама дзесяткі краін свету пачуюць беларускі гімн у гонар першага алімпійскага чэмпіёна новай дзяржавы — Рэспублікі Беларусь. У Іспаніі можна здарыцца і яшчэ адна знамянальная для Беларусі спартыўнага падзея. Справа ў тым, што да сённяшняга дня ў нашай рэспубліцы было падрыхтавана 46 алімпійскіх чэмпіёнаў. І можа стацца, што Барселона назаве імя 50-га чэмпіёна, які ўздыдзе на вышэйшую прыступку спартыўнага алімпіа. Гэта падзея не павінна застацца незаўважанай. Чаму б і замежным аматарам беларускага спорту, нашым землякам, не ўстанавіць спецыяльныя прызы юбіляру? Хто гатовы гэта зрабіць, можа прысылаць свае прапановы ў рэдакцыю газеты «Фізікультурнік Беларусі».

Сёння Беларусь рэальна ўключылася ў алімпійскі рух. У сакавіку наш нацыянальны камітэт павінен быць прыняты ў міжнароднае супольніцтва на правах часовага члена. У красавіку рэспубліку павінен наведваць прэзідэнт Міжнароднага алімпійскага камітэта пан Х.-А. Самаранч. Пішучыя раздзелы новай гісторыі беларускага спорту...

Віктар ЛОУГАЧ,
галоўны рэдактар газеты
«Фізікультурнік Беларусі».

Па следу.

Фота Э. ЭЛЬКСІНА.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

ЗАСНАВАЛЬНІК:

Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом (таварыства «Радзіма»).

НАШ АДРАС:

220600, МІНСК, ПРАСПЕКТ
Ф. СКАРЫНЫ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80,
33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Газета адрэдакавана ў друкарні
«Беларускі Дом друку»
Індэкс 63854. Заказ № 383.

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12